

MIN SIDSTE VILJE

Ønsker til min begravelse/bisættelse

Indhold

Forord.....	I
Mine ønsker til begravelsesform.....	2 - 5
Andre relevante oplysninger.....	6 - 7
Yderligere ønsker/oplysninger:.....	8 - 9
Vejledning i udfyldelse af Min Sidste Vilje	10-15

Min Sidste Vilje

Ønsker til min begravelse/bisættelse

Min Sidste Vilje er en hjælp til at beskrive de ønsker, du måtte have til din begravelse/bisættelse.

Ved at udfylde Min Sidste Vilje hjælper du dine pårørende ved på forhånd at træffe nogle af de mange svære valg, der er nødvendige, når der skal planlægges en begravelse/bisættelse.

Det er vores erfaring, at jo mere man selv har bestemt og valgt på forhånd, jo mere hjælper man sine pårørende i den svære situation, de befinder sig i efter et dødsfald.

De fleste pårørende ønsker at respektere og afholde en ceremoni/højtidelighed, som afdøde selv har ønsket det.

Hensigten med Min Sidste Vilje er at skabe en dialog om og tage stilling til de mange spørgsmål, der vil opstå i forbindelse med dit dødsfald. Du behøver ikke at tage stilling til alle punkterne i formularen.

Du bør fortælle dine nærmeste, at du har udfyldt Min Sidste Vilje, og hvilke ønsker du har, samt hvor du opbevarer formularen.

Min Sidste Vilje er ikke juridisk bindende, og dine nærmeste pårørende kan kun opfylde dine ønsker, hvis det er muligt ud fra gældende regler og love og ikke overstiger de økonomiske midler, der er til rådighed.

At tage stilling til egne ønsker kræver en viden om, hvad der er muligt, og hvad de forskellige valg/fravalg betyder. Bagerst i Min Sidste Vilje finder du en vejledning med uddybning af de enkelte punkter.

Og uanset alder kan dine ønsker ændre sig, hvorfor der kan være behov for løbende at justere/opdatere dine nedskrevne ønsker.

Hvis du har brug for yderligere information er du altid meget velkommen til at kontakte os enten ved at ringe til os på tlf. 3336 4970 eller via email på info@livogdoed.dk

På vores hjemmeside www.livogdoed.dk vil du også kunne finde yderligere information og eventuel inspiration til dine ønsker.

Med venlig hilsen

Landsforeningen Liv&Død

Navn: _____

Adresse: _____

CPR-nr.: _____

Mine ønsker til begravelsesform

Begraves eller bisættes

Jeg ønsker at blive:

- begravet
- kremeret/brændt

Påklædning

Jeg ønsker:

- at blive ikklædt mit eget tøj

Eventuelt nævne hvilket: _____

- at blive ikklædt ligskjorte

Valg af kiste

Jeg ønsker, at min kiste skal være:

- enkel, hvidmalet
- enkel, farvet kiste i følgende farve: _____
- fyrtræ
- mahogni
- andet: _____

Valg af urne

Jeg ønsker, at min urne skal have følgende farve: _____

Jeg har følgende andre ønsker til urnen: _____

Ceremoni/højtidelighed

Jeg ønsker, at der afholdes en ceremoni/højtidelighed i:

kirke _____

kapel _____

andet sted _____

Jeg ønsker kun de nærmeste med til ceremonien/højtideligheden (holdes i stilhed)

Jeg ønsker **ikke**, at der afholdes en ceremoni/højtidelighed

Mine ønsker til ceremoniens/højtidelighedens afholdelse:

Jeg ønsker, at der medvirker en præst (også kaldet en kirkelig begravelse/bisættelse):

Evt. navn: _____

Jeg ønsker **ikke**, at der medvirker en præst (også kaldet en borgerlig begravelse/bisættelse)

Jeg ønsker medvirken af kor/solist:

Evt. navn: _____

Jeg ønsker, at disse salmer/sange bliver sunget:

Jeg ønsker, at dette musikstykke bliver spillet:

Mindesammenkomst

Jeg ønsker, at der afholdes en mindesammenkomst efter ceremonien/højtideligheden

Eventuelle ønsker til sammenkomstens afholdelse:

Jeg ønsker **ikke**, at der afholdes en mindesammenkomst efter ceremonien/højtideligheden

Dødsannonce

Jeg ønsker dødsannonce indrykket:

i avisen. Hvilken/hvilke: _____

på internettet

Jeg ønsker følgende annoncetekst:

Gravsted/kolumbarium eller askespredning over havet

Jeg ønsker min kiste/urne nedsat på _____ Kirkegård

i anonym/ukendt fællesgrav

i kendt fællesgrav

med plænesten

uden plænesten

i eksisterende gravsted: Afd: _____ Række: _____ Nr: _____

i nyt gravsted

Jeg ønsker min urne anbragt i kolumbarium eller urnemur:

Eventuelt hvor: _____

Jeg ønsker min aske strøet over havet.

Eventuelt hvor: _____

Udsmykning af kisten

Jeg ønsker, at min kiste udsmykkes med:

blomster

Følgende blomster ønskes at indgå:

anden form for udsmykning

Hvilken:

Gravsten/mindesten

Jeg ønsker en gravsten/mindesten

Eventuelle ønsker til:

Stentype: _____

Dekorationer: _____

Overflade: _____

Inskription: _____

Eventuelt andet: _____

Andet

I stedet for blomster ønskes donation til:

Jeg ønsker, at rustvognen kører forbi:

Andre relevante oplysninger:

Trossamfund

- Jeg er medlem af folkekirken
- Jeg er medlem af: _____ trossamfund
- Jeg er **ikke** medlem af hverken folkekirken eller et andet trossamfund

Medicinsk forskning

- Jeg har testamenteret mit legeme til medicinsk-anatomisk forskning ved dette institut: _____

(NB: Dette kræver, at du har udfyldt en særskilt testamentarisk erklæring).

Organdonation

- Jeg tillader organdonation
- Jeg har udfyldt donorkort
- Jeg tillader **ikke** organdonation

Obduktion

- Jeg tillader obduktion
- Jeg tillader **ikke** obduktion

Forsikringer, fagforening m.m.

- Jeg er medlem af Sygesikringen Danmark
- Jeg er medlem af denne fagforening: _____
- Jeg er medlem af denne begravelseskasse/opsparing: _____
- Jeg har forsikring ved følgende selskab(er): _____

Testamente

Jeg har udfærdiget testamente der ligger hos:

Navn:

Min Sidste Vilje

Ønsker til min begravelse/bisættelse:

Jeg håber, at mine ønsker så vidt muligt respekteres og efterleves

Dato: _____

Underskrift: _____

Hvis der skulle opstå tvivl eller uenighed om det her skrevne,
beder jeg følgende person om at tage den endelige beslutning:

Navn:

Kopi af Min Sidste Vilje findes hos:

Ved min død ønsker jeg følgende personer kontaktet:
(Navn, adresse og telefonnummer)

Vejledning i udfyldelse af Min Sidste Vilje:

Begraves eller bisættes – hvad er forskellen?

Begravelse

Ved en begravelse (også kaldet jordfæstelse) sænkes kisten i jorden. Ceremonien/højtideligheden kaldes derfor en begravelse.

Ved en kirkelig ceremoni/højtidelighed vil jordpåkastelsen foregå ved graven.

Bisættelse

Ved en bisættelse køres kisten efterfølgende til et krematorium, hvor den vil blive kremeret (brændt). Asken kommer efterfølgende i en urne.

Ved en kirkelig ceremoni/højtidelighed vil jordpåkastelsen foregå i kirken.

Påklædning

Langt de fleste får noget personligt tøj på, inden de lægges i kisten. Et eksempel kunne være noget tøj, man har haft på til en bestemt begivenhed eller måske bare det tøj, som man var mest glad for. Man kan også vælge en ligskjorte/ligklæder, som fås via bedemanden. Og endelig behøver man ikke at have tøj på.

Valg af kiste

Uanset om man skal begraves eller kremeres (brændes), skal man ligge i en kiste. Kisten leveres som regel gennem bedemanden, og den fås i flere forskellige materialer og farver. Der er dog ingen særlige krav til, hvordan en kiste skal se ud.

Man kan vælge en specialdesignet kiste.

Man må også godt selv fremstille en kiste, hvis man overholder reglerne for mål og materialer. For yderligere information, om hvilke krav der stilles, henvises til Danske Krematoriernes Landsforening eller til den enkelte kirkegård, hvis det drejer sig om en jordbegravelse.

Valg af urne

En urne er en beholder til asken. Du skal kun vælge en urne, hvis du ønsker at blive kremeret (brændt). Der findes mange forskellige urner, både hvad angår form, farver og materialer.

På de enkelte kirkegårde kan der være forskellige krav til materiel og forgængelighed.

Dit valg af urne kan afhænge af dit ønske til gravstedsform; om urnen sættes i jorden, står i et kolumbarium eller urnemur, eller om asken spredes over havet. Hvis asken skal spredes over havet, bruges urnen kun til at transportere asken i ud til det sted, hvor asken skal spredes.

Det er ikke tilladt at opbevare en urne med aske i hjemmet.

Ceremoni/højtidelighed – kirkelig eller borgerlig?

Du kan tilkendegive, om du ønsker, at der skal afholdes en ceremoni/højtidelighed i forbindelse med din begravelse/bisættelse. En ceremoni/højtidelighed kan have stor betydning for dine eventuelt efterladte (familie og venner), da det for de fleste opleves som en god måde at få sagt det sidste farvel på.

En kirkelig ceremoni er en gudstjeneste, hvor ritualer indebærer jordpåkastelse, fadervor og velsignelse.

Er du medlem af folkekirken, har du ret til en ceremoni/højtidelighed med en præst tilstede.

Den kirkelige ceremoni/højtidelighed afholdes oftest i kirke eller i et kapel på kirkegården.

Efter aftale med præsten kan ceremonien/højtideligheden også afholdes et andet sted.

Detaljerne omkring ceremonien/højtideligheden aftales med præsten. Præsten skal f.eks. godkende de ønskede valg af salmer/sange m.m.

En borgerlig ceremoni er en ceremoni/højtidelighed, der holdes uden for folkekirken og uden medvirken af en præst.

Den borgerlige ceremoni/højtidelighed kan afholdes i et kapel eller eventuelt et andet sted (f.eks. eget hjem, have m.m.).

Der er ingen lovkrav til, hvordan eller hvor en borgerlig ceremoni/højtidelighed skal foregå, ud over at man ikke må forstyrre den offentlige orden, og at det skal foregå sømmeligt.

Du eller dine pårørende kan derfor selv beslutte hele forløbet. Hvis du bruger en bedemand, kan han/hun hjælpe og være en god støtte ved planlægningen. Nogle bedemænd tilbyder at forestå ceremonien/højtideligheden og kan komme med råd og vejledning til, hvordan det kan gennemføres.

Mindesammenkomst

At afholde en mindesammenkomst efter ceremonien/højtideligheden (selve begravelsen/bisættelsen) er meget brugt. Det har ofte stor værdi for både pårørende og venner. De pårørende får mulighed for at hilse på alle deltagere, hvilket kan have stor betydning. Og alle har mulighed for selv at sige et par mindeord eller synge eller spille noget musik, som minder dem om afdøde.

Der er ingen regler for, hvordan en mindesammenkomst skal være.

Dødsannonce

De fleste pårørende vælger at indrykke en dødsannonce for at informere venner og bekendte om dødsfaldet samt tid og sted for eventuel afholdelse af ceremoni/højtidelighed og mindesammenkomst. Du har her mulighed for at give til kende, om du ønsker, at der indrykkes en annonce og eventuelt hvor, samt hvilken ordlyd annoncen skal have.

Gravsted/kolumbarium eller askespredning over havet

Har du ønsket at blive kremeret (brændt), er der følgende muligheder for anbringelse af asken:

- Et urnegravsted med individuel afgrænsning, plantning og gravsten. Det kan være et traditionelt gravsted, som har en størrelse, hvori der også kan nedsættes kister, eller det kan være et mindre gravsted kun beregnet til urner.
- Et urnegravsted i kendt fællesareal med en mindre minde-/gravsten, også kaldet en plænesten eller liggesten.
- Et urnegravsted i kendt fællesareal uden minde-/gravsten.
- Et urnegravsted i anonym/ukendt fællesareal. Ved dette valg fravælger du samtidigt en minde-/gravsten.
- Urnen kan sættes i et kolumbarium eller en urnemur.
- Asken kan spredes over åbent hav. For at dine pårørende kan efterleve dette, kræver det, at du har udtrykt det skriftligt. Det er tilstrækkeligt, at du skriver det her i Min Sidste Vilje eller på et stykke papir. På Personregistrering.dk findes der en speciel blanket, som du også kan vælge at udfylde og udskrive.
- Det er muligt at søge om at få asken delt. Enten fordi man ønsker halvdelen af asken nedsat i et gravsted og den anden halvdel spredt over havet, eller den ene del af asken spredt over havet/begravet i Danmark og den anden halvdel i udlandet.
- I Danmark må urnen med asken ikke opbevares i hjemmet.

Har du ønsket at blive jordbegravet, er der følgende muligheder for anbringelse af kisten:

- Et kistegravsted med individuel afgrænsning, plantning og gravsten. Det kan være et traditionelt gravsted.
- Et kistegravsted i kendt fællesareal. Der vil her skulle vælges en mindre minde-/gravsten, også kaldet en plænesten/liggesten.
- Et kistegravsted i anonymt fællesareal. Ved dette valg fravælger du samtidigt en minde-/gravsten.

Alle kirkegårde i Danmark, både de kommunale og de der hører under folkekirken, er begravelsesplads for alle, uanset om man er medlem af folkekirken eller ej. Derudover findes der begravelsespladser der tilhører bestemte trossamfund.

De fleste kirkegårde har flere forskellige gravstedsformer, både til kister og urner. De forskellige gravstedsformer har forskellige muligheder for at fungere som et minde- og mødested for dine efterladte. Der er meget stor forskel på hvilke gravstedsformer, der findes på landets kirkegårde, hvorfor det anbefales, at du selv søger information om dette i det område, hvor det er relevant, enten på kommunens hjemmeside eller ved selv at tage ud og besøge kirkegården.

Udover ovenstående skal nævnes to yderligere muligheder:

At urnen nedsættes på privat ejendom:

Der kan gives tilladelse til, at urnen nedsættes på privat ejendom. Hvis man ønsker en sådan tilladelse, skal der sendes en skriftlig ansøgning til Stiftsøvrigheden i det stift, hvor den private ejendom, som urnen ønskes nedsat på, er beliggende.

Grunden eller ejendommen, som urnen ønskes nedsat på, skal som udgangspunkt være mindst 5.000 m². Der vil altid være knyttet nogle betingelser til tilladelsen. For yderligere oplysninger om betingelserne, samt hvilke oplysninger ansøgningen skal indeholde, henvises der til Kirkeministeriets hjemmeside.

At urnen nedsættes på en skovbegravelsesplads i naturen i ikke-indviet jord.

Som et alternativ til de traditionelle gravpladser, enten den kultiverede kirkegård, det åbne hav, kolumbarium eller urnemur, er det muligt at anlægge skovbegravelsespladser i naturen. Det er kommunen, som formelt anlægger gravpladsen, hvorefter driften af denne kan udliciteres.

Status på nuværende tidspunkt er, at der er enkelte kommuner, der har vist interesse for at tilbyde denne begravelsesform. Men i skrivende stund er det ikke os bekendt, at det er en reel mulighed.

I Landsforeningen *Liv&Død* følger vi udviklingen tæt og vil oplyse om ændringer på området på vores hjemmeside www.livogdoed.dk, hvor du også kan læse om tanken bag denne begravelsesform.

Udsmykning af kisten

Der er tradition for, at kisten pyntes med blomster, men heller ikke på dette område er der nogen bestemte regler. Kisten kan frit udsmykkes efter dine eller dine pårørendes ønsker. Eksempler kan være blomster, ting eller billeder, der symboliserer dit liv. Der kan også skrives eller males direkte på kisten. Og endelig kan man blot vælge en farvet kiste i f.eks. ens yndlingsfarve.

Gravsten/mindesten

Der findes mange forskellige typer gravsten/mindesten. Har du ønsket et urne- eller kistegravsted med en individuel afgrænsning, plantning og gravsten, er der stort set frie rammer for valg af sten, både hvad angår størrelse og form.

Har du valgt et gravsted i kendt fællesgrav, kan der vælges en plæneste/liggeste.

På gravstenen står der oftest navnet, fødsels- og dødsdato på afdøde samt eventuelt et symbol og/eller et mindeord.

Trossamfund

Hvorvidt du er medlem af folkekirken eller ej har betydning for nogle af de valg, der skal tages i forbindelse med din begravelse. Retten til at vælge om en præst medvirker ved ceremonien/højtideligheden, uanset om det foregår i kirke, i kapel eller et helt tredje sted, er kun til stede, hvis du er medlem af folkekirken. Til gengæld kan du, selv om du er medlem af folkekirken, fravælge en kirkelig ceremoni/højtidelighed, og at præsten deltager.

Hvis du/eller dine pårørende ønsker en kirkelig ceremoni/højtidelighed, skal du være opmærksom på, at præsten skal være indforstået og godkende dine ønsker til afholdelsen. Der kan være stor forskel på, hvad landets præster accepterer.

Det anbefales, at du fortæller dine nærmeste, hvorvidt du er medlem af folkekirken eller ej.

Donation i stedet for blomster

De pårørende kan i dødsannoncen gøre opmærksom på, at der ønskes penge doneret til et bestemt velgørende formål i stedet for, at der sendes eller medbringes blomster til begravelsen/bisættelsen.

Rustvognen skal køre forbi

Du kan ønske, om kisten i forbindelse med ceremonien/højtideligheden skal køres forbi et eller flere steder i lokalområdet, som du har følt dig særlig knyttet til. Måske dit hjem, en park, din arbejdsplads eller lignende.

Medicinsk forskning

Efter gældende lovgivning kan personer over 18 år donere/testamentere deres afdøde legeme til donationsordningen til brug for lægevidenskaben. Såfremt du ønsker dette, skal du udfylde en særskilt testamentarisk erklæring om donation. Det er IKKE nok at skrive det her i Min Sidste Vilje. Erklæringen skal underskrives af dig selv som donor samt to vitterlighedsvidner eller egen læge og skal herefter returneres til donationsordningen. Der findes i Danmark tre institutter, der modtager og registrerer de indsendte erklæringer:

- Aarhus Universitet, Anatomisk Institut,
- Syddansk Universitet, Anatomi og Neurobiologi
- Københavns Universitet

Ønsker du at donere dit legeme til donationsordningen eller blot at få mere viden om, hvad dette indebærer, kan du henvende dig til det institut, der ligger i din landsdel.

Hvis du har testamenteret dit legeme til donationsordningen anbefales det, at du fortæller det til dine nærmeste pårørende, da institutterne ønsker at modtage ens legeme senest fire døgn efter dødsfaldet. Selv om tidsfristen for overførsel til instituttet er kort, forhindrer det ikke, at der kan afholdes en ceremoni/højtidelighed, hvor der tages afsked med afdøde inden overførslen til instituttet.

Organdonation

Alle over 18 år kan selv bestemme, om de vil tillade transplantation af deres organer i tilfælde af hjernedød. Har man ikke selv taget stilling eller undladt at meddele sin beslutning skriftligt eller mundtligt, skal de pårørende i givet fald sige ja eller nej.

Ønsker du at udfylde et donorkort og eventuelt blive registreret i donoregisteret har Sundhedsstyrelsen udarbejdet en vejledningspjece, som du med fordel kan læse.

Det anbefales, at du fortæller dine nærmeste om din holdning til organdonation.

Obduktion

En obduktion er en undersøgelse af en afdød person. Man kan selv tage stilling til, om man vil obduceres efter sin død. Har man ikke selv taget stilling, vil ens pårørende blive bedt om at tage stilling. Sundhedsstyrelsen har udgivet en folder beregnet til at tilkendegive, hvorvidt man tillader eller ikke tillader obduktion.

Testamente

Hvem der skal arve en, når man dør, bestemmes dels af arveloven og dels af et eventuelt testamente. Et testamente er et juridisk bindende dokument, der fortæller, hvad man ønsker, der skal ske med ens ejendele, når man dør. Et testamente opbevares typisk hos den advokat, som det er udarbejdet hos, og fremsendes direkte til skifteretten i forbindelse med, at der skal udarbejdes en skifteretsattest (et dokument der viser, at man har rådighed over afdødes bo).

Vi håber, at du har kunnet bruge denne vejledning. Hvis du har spørgsmål til det skrevne eller brug for yderligere information, er du meget velkommen til at kontakte os, enten via email info@livogdoed.dk eller tlf. 3336 4970. Du kan finde yderligere information på vores hjemmeside www.livogdoed.dk

Med venlig hilsen

Landsforeningen *Liv&Død*

Landsforeningen *Liv&Død* er en humanitær, almennyttig og medlemsbaseret organisation, der blev stiftet i 1881 under navnet Dansk Ligbrændingsforening. I mange år var det foreningens vigtigste opgave at kæmpe for lovliggørelsen af ligbrænding.

Dette lykkedes i 1892, men først i 1975 blev ligbrænding ligestillet med kistebegravelse i dansk lovgivning.

I dag er det foreningens formål at virke for en værdig afsked med livet.

Foreningen arbejder bl. a. for:

- At sikre alle mennesker en værdig afslutning på livet.
- At hjælpe mennesker med at få deres sidste vilje opfyldt.
- At nedbryde tabuet omkring døden.
- At informere om forhold i forbindelse med død og begravelse.

Læs mere på www.livogdoed.dk

